

Eusebiu NARAI,
Marius BROTAC
(Universitatea de Vest
din Timișoara)

**Activitatea Partidului Comunist
în județul Arad în anul 1945**

Abstract: (The activity of the Communist Party in Arad county in 1945) A delegation of Romanian communists, received in Moscow in January 1945, obtained Stalin's approval for the establishment of a cabinet of so-called „broad democratic concentration”, led by Dr. Petru Groza, formed in reality, from the F.N.D. and from the „companions on the road” (the National Liberal Party-Gheorghe Tătărescu and the National Peasant Party-Anton Alexandrescu), which will impose itself, under Soviet pressure, on March 6, 1945. Meanwhile, the ranks of the Communist Party were massively thickening, penetrating, in addition to those convinced of the justice of communist ideals, otherwise few in number, and numerous profiteers, opportunists or collaborators of the former authoritarian and dictatorial regimes from 1938-1944, who feared the anger and revenge of the new authorities. The number of instructors also increased, the ethnic (Romanians gaining an increasing weight), social and confessional composition of the rank-and-file members changed, a special emphasis was placed on the press and propaganda, it was focused on strengthening ties with the social democrats within the Single Workers Front (made up of the two parties, on May 1, 1944) and on the improvement of relations within the National Democratic Front. Also in the same year, the monthly report of the Agitation and Propaganda Section of the P.C.d.R. County Comitee from Arad, to the Banat Regional Comitee, presents the organization of this section in several areas: the cadre school, the propaganda school for agitators and orators, culture and art, the media section, the technical section. The work of each department was aimed at fulfilling the following tasks: raising production, supporting the government of Petru Groza, popularizing the People's Court, completing sowing and agrarian reform, popularizing machine centers and collecting tools for workshops.

Keywords: *Communist Party of Romania, National Democratic Bloc, National Democratic Front, Banat, Arad county.*

Rezumat: O delegație a comuniștilor români, primită la Moscova, în ianuarie 1945, obținea girul lui Stalin pentru instaurarea unui cabinet de așa-zisă „largă concentrare democratică”, condus de dr. Petru Groza, format în realitate, din F.N.D. și din „tovarășii de drum” (P.N.L.-Gheorghe Tătărescu și P.N.Ț.-Anton Alexandrescu), care se va impune, la presiunile sovietice, în 6 martie 1945. Între timp, rândurile Partidului Comunist se îngroșau masiv, pătrunzând, pe lângă cei convinși de justetea idealurilor comuniste, de altfel puțini la număr, și numeroși profitori, oportuniști sau colaboratori ai fostelor regimuri autoritare și dictatoriale din anii 1938-1944, care se temeau de furia și răzbunarea noilor autorități. A crescut și numărul instructorilor, s-a modificat componența etnică (românii căpătând o pondere tot mai mare), socială și confesională a membrilor de rând, s-a pus un accent deosebit pe presă și propagandă, s-a mizat pe strângerea legăturilor cu social-democrații în cadrul Frontului Unic Muncitoresc (format din cele două partide, la 1 mai 1944), și pe îmbunătățirea raporturilor din sânul F.N.D. Tot în același an, raportul lunar al Secției de Agitație și Propagandă a Comitetului Județean P.C.D.R. din Arad, către Comitetul Regional Banat, ne prezintă organizarea acestei secții pe mai multe resorturi: școala de cadre, școala de propagandă pentru agitatori și oratori, cultura și arta, secția presei, secția tehnică. Munca fiecărui resort era executată în vederea îndeplinirii următoarelor sarcini: ridicarea producției, sprijinirea guvernului Petru Groza, popularizarea Tribunalului Poporului, desăvârșirea însămnăntărilor și reformei agrare, popularizarea

centrelor de mașini și colectarea sculelor pentru ateliere.

Cuvinte-cheie: *Partidul Comunist din România, Blocul Național Democrat, Frontul Național Democrat, Banat, județul Arad.*

Anul 1945 în istoria României. Scurtă cronologie

Ianuarie-martie: Armata română luptă pe fronturile din Ungaria, Cehoslovacia și Austria, dar teritoriul eliberat al Transilvaniei este administrat, încă, de garnizoanele sovietice. În acest timp, țărani maramureșeni se opun includerii ținutului lor în U.R.S.S. (Bărbulescu/Deletant/Hitchins 2007; Biagini 2012; Georgescu 1989).

24 ianuarie: Memoriu trimis de regele Mihai președintelui Roosevelt, denunțând amestecul U.R.S.S. în treburile interne și deținerea a 150.000 militari români luați prizonieri după 23 august 1944 și deportați în Siberia. România este, practic, la discreția Comisiei Aliate de Control al Armistițiului, condusă de reprezentanții sovietici, americani și britanici având un rol decorativ (Ioniță 2001; Giurescu (coord.) 2008).

29 ianuarie: Odată cu publicarea programului de guvernare al Frontului Național Democrat (pro-comunist), încep – în întreaga țară – provocări paramilitare menite să producă haos și anarhie. Se cere demisia guvernului Rădescu, iar țărani sunt incitați să ocupe pământul moșierilor (Badea 1999; Constantinescu 1997).

Ianuarie: Sunt deportați – la minele din Donbas – peste 70.000 etnici germani din România, în vederea „reconstrucției U.R.S.S.”. Deportarea va dura 5 ani, peste 20% din cei deportați murind sau dispărând. Procesul de rehabilitare a etnicilor germani va începe abia în 1949, când este înființat, la 13 februarie, Comitetul Antifascist German (Georgescu 1989; Giurescu (coord.) 2008; Ioniță 2001).

4-11 februarie: La Yalta, în Crimeea, prima conferință – la vârf – a Celor Trei Mari adoptă „Declarația asupra Europei eliberate”, o poliță în alb dată sovieticilor pentru ocuparea Europei de Est (Biagini 2012; Bărbulescu/Deletant/Hitchins 2007).

11 februarie: Premierul Nicolae Rădescu vorbește în sala Aro din București, condamnăm manevrele comuniste. Peste două zile, Gheorghiu-Dej califică discursul generalului Rădescu „un act de ostilitate față de marii noștri aliați”, iar pe susținătorii guvernului „derbedei fasciști” (Pecican 2010; Sălăgean 2013).

24 februarie: Comuniștii organizează mitinguri, cerând demisia guvernului. În fața Ministerului de Interne cad doi morți, uciși nu de armată, ci de indivizi neidentificați. La Radio, Rădescu denunță – din nou – provocările comuniștilor. Comisia Aliată (Sovietică) de Control cere ca Armata Română care nu e pe front să fie dezmembrată și dizolvată (Bărbulescu/Deletant/Hitchins 2007; Biagini 2012).

27 februarie: Andrei Vișinski sosește în țară și cere regelu demiterea guvernului Rădescu. Promițând retrocedarea Transilvaniei de Nord, obține – la 6 martie – formarea guvernului pro-comunist condus de Petru Groza. A doua zi, la 7 martie, Ana Pauker,

într-o reuniune secretă, primește – din partea unei delegații sovietice – planul de comunizare a României pe trei ani (Ioniță 2001; Scurtu 2011).

9-13 martie: Retrocedarea Transilvaniei de Nord (Stan 2016; Giurescu (coord.) 2008).

23 martie: Prin reforma agrară sunt împroprietărite 900.000 familii țărănești (Badea 1999; Constantinescu (coord.) 1997; Jivan/Pațac 2004).

30 martie: Epurări masive în administrație, armată, poliție, magistratură, sub pretextul defascizării (Biagini 2012; Georgescu 1989; Scurtu/Buzatu 1999).

8 mai: Capitulara Germaniei naziste. Armata română, după 260 zile pe frontul de vest, își încheie participarea cu un efectiv de 540.000 combatanți. A străbătut, în acest interval, 1.000 km, eliberând 830 localități, între care 53 orașe. Pierderile s-au ridicat la 169.000 morți, răniți și dispăruți. Regele Mihai va fi decorat de sovietici cu ordinul „Pobeda” („Victoria”), dar armata regală este decapitată zi de zi. Sub pretextul „defascizării”, guvernul Groza și Comisia Sovietică de Control fac, periodic, epurări. Cele două divizii de voluntari - „Tudor Vladimirescu” și „Horea, Cloșca și Crișan” (sosită mai târziu) – sunt trecute din componența Armatei Roșii în cea a Armatei Române. Chiar la 8 mai, Ziua Victoriei, în cadrul Ministerului Apărării Naționale este înființată „Direcția Superioară a Culturii, Educației și Propagandei” (E.C.P.) (mai târziu își va schimba numele în Direcția Superioară Politică a Armatei), care, de-a lungul celor 45 ani de comunism, va constitui instrumentul de îndoctrinare, comunizare și represiune în cadrul Armatei (Sbârnă/Stanciu/Miloiu/Oncescu 2006; Stan 2016).

Mai: Este emis Decretul-Lege nr. 364, prin care sunt scoase din circulație 1.828 cărți „dăunătoare bunelor relații ale României cu Națiunile Unite” (între altele sunt interzise lucrări de Eminescu, Iorga, Gh. Brătianu, Winston Churchill, Charles de Gaulle) (Voicu 2003; Ioniță 2001; Pecican 2010).

Mai: Sunt create primele SOVROM-uri („Sovrompetrol”, „Sovromtransport”, „Sovromlemn”, „Sovrombanc”, T.A.R.S. – transporturile aeriene), societăți mixte prin care vor fi exploatare bogățiile naturale și economice ale României. (Popa 1999; Badea 1999; Constantinescu (coord.) 1997; Jivan/Pațac 2004).

16 iulie: Se introduce sistemul cotelor obligatorii din produsele agricole. România trece printr-o secetă devastatoare, trebuind să plătească despăgubirile de război și să întrețină armata sovietică de ocupație, în condițiile în care U.R.S.S. nu eliberează prizonierii, majoritatea țărani (Badea 1999; Bărbulescu/Deletant/Hitchins 2007; Giurescu (coord.) 2008).

19 iulie: Sunt create primele detașamente de muncă forțată, destinate persoanelor date afară din serviciu. După o declarație a premierului Groza, în numai două luni ale guvernării sale au fost arestate 90.000 persoane (Biagini 2012; Georgescu 1989; Ioniță 2001; Sălăgean 2013).

27 iulie-14 august: La Potsdam are loc conferința Marilor Puteri, unde americanii și englezii refuză să recunoască guvernul Groza, ca fiind nereprezentativ pentru „ideile Yaltei” (Scurtu 2011; Scurtu/Buzatu 1999; Voicu 2003).

6 august: U.R.S.S. și România instituie legături diplomatice la rang delegație (Giurescu (coord.) 2008; Ioniță 2001; Scurtu 2010).

20 august: În urma protestelor repetate ale opoziției (Iuliu Maniu și Dinu Brătianu), reprezentanți ai Statelor Unite și Marii Britanii îi fac cunoscută regelui Mihai hotărârea guvernelor lor de a sprijini formarea unui guvern acceptat de toate cele Trei Puteri Aliate. În urma refuzului guvernului Groza de a demisiona, regele refuză, el însuși, să-i mai promulge decretele, intrând în așa-numita „grevă regală” (Focșeneanu 1998; Todea 2008; Voicu 2000),

2 septembrie: Capitulara Japoniei și încheierea celui de-Al Doilea Război Mondial (Bărbulescu/Deletant/Hitchins 2007; Biagini 2012; Georgescu 1989).

4-13 septembrie: Vizita – la Moscova – a unei delegații guvernamentale condusă de Petru Groza (Sălăgean 2013; Pecican 2010).

16-21 octombrie: La Conferința Națională, Partidul Comunist din România își schimbă numele în Partidul Comunist Român, alegând – ca secretar general – pe Gheorghe Gheorghiu-Dej (Giurescu (coord.) 2008; Ioniță 2001).

8 noiembrie: Mare manifestație pro-democrație în Piața Palatului din București, cu ocazia onomasticii regelui. Unsprezece persoane sunt împușcate din clădirile guvernamentale, dar vina este atribuită, acum, demonstrațiilor, din rândul cărora se fac sute de arestări (Todea 2008; Voicu 2000; Scurtu 2010).

19-28 noiembrie: Vizita, în România, a lui Mark Ethridge, trimis special al Departamentului de Stat. În raportul înaintat, la 8 decembrie, secretarului de stat Byrnes, acesta califică guvernul Groza ca fiind „nerepresentativ în sensul ideilor Yaltei, minoritar, comunist și dictatorial” (Pecican 2010; Sălăgean 2013; Sbărnă/Stanciu/Miloiu/Oncescu 2006).

16-26 decembrie: Totuși, la conferința tripartită de la Moscova, sovieticii n-au admis schimbarea guvernului, decizându-se doar cooptarea a doi reprezentanți ai opoziției și organizarea de alegeri „libere și corecte” în cursul anului următor (Georgescu 1989; Scurtu 2011; Scurtu/Buzatu 1999).

31 decembrie: Delegația tripartită formată din A.I. Vișinski, ministrul adjunct de Externe sovietic, Archibald Clark-Kerr și Averell Harriman, ambasadorii – la Moscova – al Marii Britanii, respectiv Statelor Unite, sosește la București și, în zilele următoare, îl va convinge pe regele Mihai să iasă din greva regală, cu promisiunile stipulate la Moscova (Scurtu 2010; Voicu 2000; Stan 2016).

Activitatea Partidului Comunist în județul Arad în anul 1945

a. Date statistice. Membrii.

Pentru a ne convinge de popularitatea de care se bucura Partidul Comunist, în rândul locuitorilor județului Arad, în 1945, este nevoie să aruncăm o privire asupra următoarelor date statistice, preluate din dosarele Comitetului județean Arad al P.C.d.R.

Între 23 august 1944 și 23 august 1945, au fost încadrați în cadrul partidului, pe județul Arad, 3 784 de noi membri. Numărul total al membrilor P.C.d.R. Arad, era de 6 003, la data de 7 noiembrie 1945, iar raportat la cifra populației întregului județ (426 009), reprezenta doar un procent de 1,4%. În oraș, 4,2% din populație era înscrisă în partidul comunist, pe când la sate procentul era de doar 0,6% (Arhivele Naționale, Serviciul Județean Arad, fond *Comitetul Județean P.C.R. Arad (1944-1947)*, d. 3/ 1945, f. 41).

În majoritate, erau membri de sex masculin: 81,7%, femeile reprezentând 18,3% din total.

Situația locuitorilor din întreg județul Arad, din punct de vedere al naționalității, la 7 noiembrie 1945, se prezenta astfel: 64% români; 17% maghiari; 12% germani; 4% slavi; 2,5% evrei; 0,5% alții (A.N., S.J.A., fond *Comitetul Județean P.C.R. Arad (1944-1947)*, d. 3/ 1945, f. 42).

Ponderea naționalităților în cadrul partidului era următoarea: 41% români; 41% maghiari; 10% evrei; 7,7% slavi; 0,2% germani; 0,1% alții (A.N., S.J.A., fond *Comitetul Județean P.C.R. Arad (1944-1947)*, d. 3/ 1945, f. 42).

Clasa socială dominantă în cadrul partidului era, după cum observăm, cea a muncitorilor, urmată de țărani: 3 561 muncitori; 1 411 țărani; 560 mici meseriași și comercianți; 139 intelectuali; 325 funcționari, 7 militari (A.N., S.J.A., fond *Comitetul Județean P.C.R. Arad (1944-1947)*, d. 3/ 1945, f. 41).

Numărul de membri înscriși în Partidul Comunist, în județul Arad, la această dată, ne arată, în mod clar, că acesta nu se bucura de susținerea populară, aflându-se într-o minoritate cu adevărat nesemnificativă. Un alt aspect important este reprezentat de ponderea categoriilor sociale din care membrii partidului făceau parte; în acest sens, putem observa minoritatea în care se aflau reprezentanții clasei de mijloc, precum și intelectualii, ceea ce denotă la ce fel de electorat avea succes Partidul Comunist.

b. Propaganda

Toate regimurile totalitare se bazează pe propagandă, de la această regulă neabătându-se nici comunismul. În URSS, această formă de manipulare în masă a devenit politică de stat în timpul lui Stalin, iar cum, în România, a fost instaurat un regim comunist de tip stalinist, dirijat de la Kremlin, lucrurile nu puteau sta în altă măsură.

Pentru ca propaganda să funcționeze și să mobilizeze masele, într-o țară în care majoritatea populației nu îmbrățișa comunismul, a fost nevoie de crearea unui mecanism însărcinat cu realizarea acestui obiectiv.

În acest sens, în cadrul organizațiilor județene ale Partidului Comunist din toată țara, au fost înființate secții speciale care se ocupau doar cu agitația și propaganda. Cum erau acestea organizate și cum funcționau, vom prezenta prin exemplul celei care activa în cadrul organizației județene a P.C.d.R. din Arad.

Această subunitate a organizației județene a Partidului Comunist din Arad, cu denumirea oficială Secția de agitație și propagandă, era formată din mai multe resorturi:

1. Școala de cadre

Materialul predat în școală conținea următoarele teme: clasa și conștiința de clasă, fascismul, problema națională și partidul. Durata cursurilor era de 4 săptămâni, orele fiind desfășurate zilnic de la 5 la 8 (A.N., S.J.A., fond Comitetul Județean P.C.R. Arad (1944-1947), d. 7/1945, f. 7).

2. Școala de propagandă pentru oratori și agitatori

Dintre cursanți era recrutat un colectiv de oratori, care, ulterior, urmau a fi pregătiți într-un mod special, pentru a fi folosiți la adunările partidului și în diferite ocazii. Restul tovarășilor, se considera în raport, că, în urma participării la curs, vor avea ocazia să cunoască bine linia partidului, să convingă pe alții de necesitatea ei, și, în special, să o aplice cu convingere (A.N., S.J.A., fond Comitetul Județean P.C.R. Arad (1944-1947), d. 7/1945, f. 7).

3. Cultura și arta

În cadrul acestuia au fost înființate:

- Ateneul popular - ținea o conferință în fiecare duminică, la ora 11, la Palatul Cultural.

- Teatrul popular – aveau loc reprezentații.

- Comisia Culturală FND era un organ de coordonare și centralizare a tuturor manifestațiilor culturale publice (A.N., S.J.A., fond Comitetul Județean P.C.R. Arad (1944-1947), d. 7/1945, f. 7).

4. Secția presei

Ziarul Patriotul apărea zilnic, în 6-7 000 de exemplare, iar ziarul Jovo, tot zilnic, în 5 000 de exemplare. Dintre cei 5 redactori ai secției presei, 3 au fost muncitori în fabrici: 2 strungari și un vopsitor (A.N., S.J.A., fond Comitetul Județean P.C.R. Arad (1944-1947), d. 7/1945, f. 7).

5. Secția tehnică

Cu următoarele subdiviziuni:

- Resortul grafic avea, între atribuții: realizarea caricaturilor, desenelor, afișelor; placarea lozincilor.

- Pentru propagarea filmelor sovietice se realizau, în ziarul Patriotul, cronici ale acestora.

- Cu ocazia „procesului criminalilor de război” era exercitată o vastă propagandă, prin lozinci și caricaturi.

- Erau expuse fotografiile pentru propagarea măririi producției.

- Se realizau tablouri înfățișând pe: Stalin, Lenin, Ana Pauker, Gheorghiu-Dej, care urmau a fi expuse în birourile partidului. De asemenea, și pentru Frontul Plugarilor și Uniunea Populară Maghiară, s-au realizat tablouri și inscripții.

- Secția tehnică se ocupa de organizarea celor necesare pentru desfășurarea festivităților și spectacolelor partidului.
- Laboratorul de fotografie
- Răspândirea ziarului *Scânteia*

- Ziarul de perete
 - Exista ziar de perete în 23 de uzine și ateliere, dar era în curs de formare în toate unitățile industriale (A.N., S.J.A., fond *Comitetul Județean P.C.R. Arad (1944-1947)*, d. 7/1945, f. 7-8).

Munca fiecărui resort, conform rapoartelor, era depusă în jurul următoarelor sarcini: ridicarea producției, sprijinirea guvernului Petru Groza, popularizarea Tribunalului Poporului, desăvârșirea însămânțărilor și reformei agrare, popularizarea centrelor de mașini și colectarea sculelor pentru ateliere (A.N., S.J.A., fond *Comitetul Județean P.C.R. Arad (1944-1947)*, d. 7/1945, f. 11).

c. Organizațiile de masă

După modelul corespondentului său din U.R.S.S., Partidul Comunist din România își ascunde statutul de partid-unic cu ajutorul unei dense și complicate rețele de organizații, având, ca rol, să cuprindă cât mai mult din populația țării. Acestea sunt denumite, de ideologia comunistă, drept „organizații de masă” (Tismăneanu (coord.), 2006).

Conform celor afirmate de Lenin, misiunea organizațiilor de masă era aceea de a funcționa pe post de „curele de transmisie” între partidul comunist și „masa celor care muncesc” (Tismăneanu (coord.), 2006).

În concepția lui Stalin, în rândul organizațiilor de masă intrau sindicatele, cooperativele, organizațiile de fabrică și uzină, asociații fără partid ale femeilor, organe de presă, organizații cultural-educative, uniuni ale tineretului, sovietele sau alte forme de organe alese (Tismăneanu (coord.), 2006).

Acest model organizatoric a fost impus, de către Stalin, în U.R.S.S., iar, apoi, în toate statele comuniste ale Europei de Est.

Pe scurt, deși regimul simula, prin intermediul lor, mecanismele democratice, organizațiile de masă erau încă un instrument de putere la dispoziția dictaturii comuniste (Tismăneanu (coord.), 2006).

Astfel, Comitetul județean al P.C.d.R. Arad, pe lângă activitatea din cadrul partidului, răspundea și de funcționarea organizațiilor de masă la nivel județean. Raportul lunar privind activitatea acestora, precum și a tuturor secțiilor sau resoartelor aparținătoare, era trimis către Comitetul Regional Banat, organul de conducere zonal al partidului, de la care veneau și directivele privind sarcinile de îndeplinit.

c.1. Frontul Plugarilor

Deși era o organizație de masă cu un număr mare de membri pe județul Arad, munca „politică” a acesteia nu dădea roadele așteptate de conducerea partidului.

Propaganda comunistă în rândul țăranilor nu avea efectul scontat; dimpotrivă, aceștia erau revoltați față de grava situație economică cu care se confruntau, precum și de rechizițiile și colectările care se făceau de la aceștia.

În aceste condiții, conducerea partidului nu era mulțumită de activitatea Frontului Plugarilor; de vină, considerau ei, erau activiștii Partidului Comunist, care

acționau în cadrul organizației, și slaba pregătire „politică” a acestora (A.N., S.J.A., fond *Comitetul Județean P.C.R. Arad (1944-1947)*, d. 4/1945, f. 188).

Deportarea cetățenilor germani (conform ordinului primit de la Moscova), de la sate, și deposedarea acestora de bunuri se făcea printr-un proces greoi, fapt pe care Partidul Comunist îl considera un impediment în desfășurarea reformei agrare (A.N., S.J.A., fond *Comitetul Județean P.C.R. Arad (1944-1947)*, d. 4/1945, f. 188).

Chiar dacă organizația nu avea popularitate printre țărani, însuși Petru Groza îi numea, la 24 iunie 1945, pe membrii acesteia „adevărații reprezentanți ai poporului de țărani”.

c.2. Frontul Unic Muncitoresc (F.U.M)

Conform directivelor trimise de către Comitetul Regional Banat, Comitetului județean al P.C.d.R. din Arad, pentru o strânsă colaborare între comuniști și social democrați, era nevoie de înființarea unor organe abilitate ale F.U.M. (A.N., S.J.A., fond *Comitetul Județean P.C.R. Arad (1944-1947)*, d. 2/1945, f. 155).

Aceste organe aveau, ca scop, organizarea și coordonarea acțiunilor partidului comunist și ale celui social-democrat, „pe toate tărâmurile de activitate politică și sindicală” (A.N., S.J.A., fond *Comitetul Județean P.C.R. Arad (1944-1947)*, d. 2/1945, f. 155).

Obligația acestora era, de asemenea, să aplice toate îndrumările și hotărârile, venite de la organele politice superioare.

S-a decis că era necesară o mobilizare pentru „curățarea” celor două partide, de elemente așa numite „reacționare”, care, considerau comuniștii, împiedicau colaborarea tovarășească în cadrul F.U.M. Astfel, erau vizate următoarele categorii de persoane: cei care au jucat un rol de frunte în mișcările fasciste; cei cu rol de conducere sau simpli membri ai Mișcării Legionare; cei care aveau o atitudine reacționară antidemocratică și nu aveau nimic în comun cu ideile socialiste și comuniste; cei care au fost în slujba Siguranței sau au trădat interesele clasei muncitoare (A.N., S.J.A., fond *Comitetul Județean P.C.R. Arad (1944-1947)*, d. 2/1945, f. 162).

Deși declarativ, intențiile erau de a crea o strânsă comuniune între cele două formațiuni, prin F.U.M., scopul real al conducerii comuniste era de a controla partidul social-democraților, și a recruta cât mai mulți dintre ei în rândurile Partidului Comunist.

Cu ocazia întoarcerii delegației guvernului Petru Groza, de la Moscova, s-a organizat, la Arad, un miting, la care au participat toți muncitorii din fabrici și întreprinderi, considerat un real succes pentru Partidul Comunist și organizația F.U.M. În urma acestuia, pentru mărirea producției, s-au introdus premii de producție pentru muncitori.

d. Relația cu partidele istorice

În cadrul ședinței Comitetului județean al P.C.d.R. Arad, de la 4 ianuarie 1945, se menționa că este un interes al partidului ca Maniu și Brătianu să fie demascați, pentru

a face cunoscute poporului faptele celor doi (A.N., S.J.A., fond *Comitetul Județean P.C.R. Arad (1944-1947)*, d. 2/1945, f. 2).

Invitarea partidelor istorice în alianța denumită Frontul Național Democrat era considerată tot un câștig, deoarece comuniștii erau de părere că, astfel, nu mai poate fi criticată noua conducere, de către forțele cu adevărat democratice.

Introducerea partidelor istorice în F.N.D. nu însemna o cădere, la pace, a comuniștilor cu acestea; dimpotrivă, se încuraja, în continuare, lupta împotriva lor, a căror trecut, se spunea, nu poate fi uitat (A.N., S.J.A., fond *Comitetul Județean P.C.R. Arad (1944-1947)*, d. 2/1945, f. 2).

Se considera că măsurile luate împotriva „reacțiunii” locale au fost prea blânde și era nevoie de o vigoare mai mare, pentru a contracara orice intenție de destabilizare

(A.N., S.J.A., fond *Comitetul Județean P.C.R. Arad (1944-1947)*, d. 2/1945, f. 2).

La ședința din 2 martie 1945, tovarășul Silagyi, secretarul Regionalei Banat explică: „am obținut un mare succes politic prin înlăturarea de la guvern a clicei reacționare, în frunte cu Rădescu, care a vrut să introducă, prin mijloace odioase, acea dictatură fascistă” (A.N., S.J.A., fond *Comitetul Județean P.C.R. Arad (1944-1947)*, d. 2/1945, f. 4).

Anexa 1. Prima pagină a ziarului de partid *Patriotul*, numărul din 10 mai 1945, editat în Arad

Anexa 2. Prima pagină a principalului organ de presă al Partidului Comunist, *Scânteia*, ediție din 6 martie 1945

Anexa 3. Petru Groza, Gh. Gheorghiu-Dej și alte persoane la tribună în timpul desfășurării Congresului Frontului Plugarilor din 24 iunie 1945, de pe stadionul A.N.E.F. din București

Anul 1945, pentru istoria Europei, a reprezentat anul încheierii celui de Al Doilea Război Mondial. Pentru majoritatea țărilor din sud-estul bătrânului continent, însă, acest eveniment a culminat cu intrarea acestor state în sfera de influență sovietică. Așa a fost și cazul României, care a început să simtă, încă din 1944, după momentul 23 august, efectele intervenției Uniunii Sovietice în politica statului.

Evenimentele petrecute pe scena politică românească, pe tot parcursul anului 1945, amintite în acest articol, reflectă, fără doar și poate, începutul dominației sovietice pentru țara noastră. Amestecul Uniunii Sovietice, prin trimiși la București, în problemele interne ale statului, plus existența trupelor sovietice pe teritoriul României, reprezintă exemple concludente în acest sens.

Cazul abordat fiind cel al județului Arad, după studierea mai multor dosare din arhiva Partidului Comunist, din această perioadă, putem trage unele concluzii evidente. Partidul Comunist avea nevoie, în anul 1945, de un număr considerabil de membri, pentru a reprezenta, cu adevărat, o forță politică capabilă de a conduce întreaga țară. În această direcție, după model sovietic, și cu îndrumări primite de la Moscova, s-a folosit de o amplă propagandă, pusă în practică de către noile autorități, prin organizațiile județene create, precum cea din județul Arad. De asemenea, prin organizațiile de masă, Partidul Comunist își disimula statutul de partid unic și se folosea de acestea în propriile scopuri, partidele politice democratice fiind lipsite de orice putere de decizie.

Prin acest articol am încercat să prezentăm o imagine de ansamblu asupra situației României, care se confrunta, în 1945, cu instaurarea unui regim totalitar de tip comunist, ce va dăinui în țara noastră, pentru aproape o jumătate de secol. Studiul de caz, privitor la județul Arad, ne-a ajutat să descriem practicile folosite de către conducerea comunistă pentru acapararea întregii puteri.

Referințe bibliografice

- Arhivele Naționale, Serviciul Județean Arad, fond *Comitetul Județean P.C.R. Arad (1944-1947)*.
- Badea, Marin. 1999. *Istoria economică a României*. Brăila: Editura Independența Economică.
- Bărbulescu, Mihai; Deletant, Dennis; Hitchins, Keith. 2007. *Istoria României*. Ediție revăzută și adăugită. București: Editura Corint.
- Biagini, Antonello. 2012. *Istoria României contemporane*. Traducere de Elena Dumitru. Târgu-Mureș: Editura Universității „Petru Maior”.
- Constantinescu, N.N. (coord.). 1997. *Istoria economică a României*. București: Editura Economică.
- Focșeneanu, Eleodor. 1998. *Istoria constituțională a României. 1859-1991*. București: Editura Humanitas.
- Georgescu, Vlad. 1989. *Istoria românilor de la origini până în zilele noastre*. Ediția a II-a revăzută și adăugită. Los Angeles (S.U.A.): Editura A.R.A.
- Giurescu, Dinu C. (coord.). 2008. *Istoria românilor*. Volumul IX (*România în anii 1940-1947*). București: Editura Enciclopedică.
- Ioniță, Gh. I. 2001. *Istoria românilor de la 23 august 1944 până în prezent*. București: Editura Universității din București.
- Jivan, Alexandru; Pațac, Filip. 2004. *Istoria economică a României*. Timișoara: Editura Mirton.
- Pecican, Ovidiu. 2010. *Istoria românilor*. Volumul 2 (*Din 1690 până în prezent*). Cluj-Napoca: Editura Casa Cărții de Știință.
- Popa, Petre. 1999. *Istoria economiei naționale a României*. Pitești: Editura Universității din Pitești.
- Sălăgean, Marcela. 2013. *Introducere în istoria contemporană a României*. Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană.
- Sbârnă, Gheorghe; Stanciu, Ion; Miloiu, Silviu; Oncescu, Iulian. 2006. *Documente privind istoria modernă și contemporană a României*. Târgoviște: Editura Cetatea de Scaun.
- Scurtu, Ioan. 2011. *Istoria românilor de la Carol I la Nicolae Ceaușescu*. Iași: Editura TipoMoldova.
- Scurtu, Ioan. 2010. *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866-1947)*. Volumul 4 (*Mihai I*). Ediția a 3-a, revăzută și adăugită. București: Editura Enciclopedică.
- Scurtu, Ioan; Buzatu, Gheorghe. 1999. *Istoria românilor în secolul XX (1919-1948)*. București: Editura Paideia.
- Stan, Apostol. 2016. *Istoria esențială a României: din antichitate până astăzi*. București: Editura Saeculum I.O.
- Tismăneanu, Vladimir. (coord.). 2006. *Raport final*. București.
- Todea, Ioan. 2008. *Istoria tineretului național liberal. Făuritorii României moderne, modele pentru tineri (1821-2008)*. București: Editura Orizonturi.
- Voicu, Iulian. 2000. *Regalitatea – o pagină din istoria României*. București: Editura Alcor Edimpex.
- Voicu, Iuliana. 2003. *Istoria românilor*. București: Editura Aramis.